

NAIESTE HAAVAL

Mary Dingman

Rahvusvaheliste Naisorganisatsioonide
Desarmeerimiskonverentsi komitee esi-
naine.

Naisorganisatsioonide märgukiri vabariigi valitsusele ja riigikogu rühmadele „Tööpuuduse vastu võitlemise otstarbel teenistusvahekordade lahendamise seaduse” puhul.

Vabariigi valitsuse poolt esitatud tööpuuduse vastu võitlemise otstarbel teenistusvahekordade korraldamise seadus, seaduseelnõu, mille järele kuulub üks abikaasa vallandamisele, kui teine saab teenistuskohal linnas 140.— krooni ja maal ja alevis üle 80.— krooni palka, puudutab peamiselt abielunaisi. On üldiselt teada, et naistele on tulnud leppida vähemapalgaliste kohtadega, sest nende tõusu teenistusredelil on takistanud juha nende kuuluvus naissoosse. Perekonna ülevalpidamise huvides tuleks lahkuda kohalt aga vähemapalgalistel, s. o. abielunaisel. Aga ka juhul, kui naise töötasu ületaks mehe palgamäära, tuleks naisel kohast loobuda, sest tema vilumus majapidamises võimaldab vallandada majateenijaid või teisi sel alal tegutsevaid abijõude, mis tunduvalt vähendab perekonna väljaminekuid.

Allakirjutanud naisorganisatsioonid ei saa jagada lootust, et nimetatud seaduse elluviimine suudaks nimetamisvääriiselt mõjuda tööpuuduse vähenemisele. Vastupidi oleme arvamusel, et kuigi mõni vallaline abielunaise koha peaks saama, selle paremuse kaugelt üle kaaluvad eitavad nähted, mis paratamatult saadaks abielunaise hulgalist vallandamist. Kuna nende hulgas kahtlemata leidub suur hulk kvalifitseeritud tööjõude, mõjaks selle tööjõu tööturule paiskamine allasuruvalt niihästi vallaliste kui abielunaise töötasule ka eraettevõtetes, ega jätaks mõju avaldamata ka meeste palkadele mõnes tööharus.

Abielunaise vallandamisega palgaliselt töölt kaaskäiv möödapääsematu nähe — abijõudude tarvitamisest loobumine majapidamises suurendab omapoolt tööpuudust nende keskel. Muudab üleliigseks ka mõnegi vanema sugulase (ema, vallaline õde jne.), kes oma tööjõule perekonnas rakendamist leiavad. Kuna perekonna järg halveneb, langevad need abijõud paljudel juhtumitel kogukondliku hoolekande koormaks.

Tundub ülekohtusena, et osaline sissetuleku kaotamine, mida perekonnale toob naise vallandamine palgalisest tööst, tabab just abielulisi ja lastekasvatajaid inimesi, kuna vabalt kooselavatel inimestel, ka kui nad lapsi ei oma, kasutada jääb muretu sissetulek. Perekonna aineline järje halvenemine sunnib vanemaid ettevaatlikkusele lastele elu andmisel, mille tulemuseks on veel suurem sündivuse langus. Väljavaade, et abiellumine tähendab ühtlasi koha kaotust, mõjub omakord takistavalt edaspidistele abiellumistele, edendades vaba kooselamist. Kuna abieluinstituut on meil senini riiklikes huvides seadustega reguleeritud perekonna korraldus, siis ei peaks temast teised seadused sundima

kõrvale hiilima. Lõpuks tähendab kõrgema ja erihariduse omandanud naiste piirdumine ainult koduse majapidamisega, kui see ei sünni vabatahtlikult, tööjõu ebaratsionaalset kasutamist ja eriti kasvatustöö halvamst. Tütarlaste kasvatamisel ja tööoskuse õpetamisel on rida ülesandeid, mida võivad edukalt juhtida ainult suurte kogemustega naised — spetsialistid.

Allakirjutanud organisatsioonid on arvamusel, et tööpuuduse lahendamise küsimus on liig laiaulatuslik selleks, et seda kas või osaliseltki saaks lahendada töötavate abieluliste naiste asendamise teel. Kui aga, nagu seda võib oletada, naiste vallandamise teel tahtaks võidelda mitmekordse teenistuse vastu, siis tuleks õiguse pänast seadusega keelata mitme koha pidamine, nagu see on saanud tavaliseks nähteks meie avalikus elus. On teada, et paljudel juhtumitel hästitasutavaid kohti enese käes peavad paiukisaajad, ja on nagu saanud endastmõistetavaks, et eriti kõrgemate ametnikkude kätte koonduvad mitmed palgalised kohad, mille kohustused ületavad kaugelt ühe inimese tööjõu. Meie ei näe kahjuks tööpuuduse vastu võitlemisel käsile võetavat tööalade uurimist seal tarvisminevate tööjõudude mahutamise ja tarvilikkude oskuste andmise mõttes noortele töötajatele. Ometi on teada, et üldise tööpuuduse kõrval peaaegu igas tööstusharus puudust tuntakse erioskustöölistest, keda ollakse sunnitud tooma isegi välismailt. Sellepärast peaks tarvilikuks tunnistatud oskuste andmine kontaktis tegeliku elu nõuetega kujunema üheks abinõuks tööjõudude otstarbekohasel paigutamisel, nagu tööpuuduse vastu võitlemise peabinõuks peaks olema uute tööalade loomine vastavalt meie tegelikkudele tarvidustele ja kodumaal leiduvatele võimalustele. Ei saa ka mainimata jätta, et riigile raske hoolekandekoorma vähendamiseks otstarbekohane on läbi viia vallaliste ja lasteta abieluliste, eriti mõlema poole teenimise korral maks, mis on õiglane selles mõttes, et suurema perekonna toitjad kohustusi kannavad, millistest vabad on vallalised ja lasteta abielulised.

Allakirjutajad organisatsioonid on usus, et vabariigi valitsus ja riigikogu ei taha asuda põhiseaduse vastasele teele ja maiselt võtta tema õigus endale valida tegevusala oma annete, kalduvuste ja hariduse kohaselt. Samuti ei usu allakirjutajad, et ametlikult naise tööhindamisel maksvaks võetakse kõrvalised asjaolud peale töövoime ja tööväärtuse. Võtaks ju teadmine, et abiellumine paratamatult kaasa toob lahkumise kutse lisest tööst, naiselt võimaluse süvenemiseks töösse ja muudaks tarbetuks kõrgema eelhariduse omandamise, vaeva ja kulu. Ühtlasi väheneks ka vallaliste naiste teenistusvõimalused, kuna neid kui ainult ajutisi tööjõude ei usaldata ega hinnata.

(Järg 48. lehek.)

SISUKORD: 1. Miks naised peavad valima riigikokku naisi? 2. IV riigikogu kingitus iseseisvale naisele. 3. Kirjanduslik veste. 4. Tartu Naisseltsi juubeli puhul. 5. Desarmeerimise konverentsist. 6. „Kodu-tütard” organisatsioon, selle vajadus ja eesmärk. 7. Kroonika.

Naiste Hääl

Eesti Naisliidu
Häälekandja

Ilmub
üks kord kuus

TELLIMISE HIND: Toimetaja: MARIE REISIK. Väljaandja: EESTI NAISLIIT. KUULUTUSTE HIND:
1 aasta peale . . . Kr. 2.— Toimetaja kodune aadress: S. Roosikrantsi 4—1. Tel. 453-81. 1 lehekülge . . . Kr. 30.—
1/2 aasta peale . . . „ 1.20 Toimetus ja talitus asub: 1/2 lehekülge . . . „ 20.—
Väljamaa tellimine „ 3.— TALLINN, SUUR KARJA T. 10—5. TELEF. 446-28. 1/4 lehekülge . . . „ 10.—
Üksiknumbri hind 20 senti. Ävatud kella 12—2. **Üksiknumbri hind 20 senti.**
Tellimise hind koos „Eesti Naiseaga“ — aastas Kr. 5.—, 1/2 aastas Kr. 2.75.
Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused ja teised lehetellimiste vastuvõtjad.

Aprill 1932

Nr. 4

VI aastakäik

Miks naised peavad valima riigikokku naisi?

Eesti elab juba 14 aastat oma iseseisvat riiklist elu. Meie riigi aluseks on põhiseadus, mille järele kõik kodanikud on seaduse ees üheõiguslikud. Ei või olla ees- ega paheõigusi, mis olenevad soost. Kui tutvuneda aga lähemalt meil valitsevate seadustega ja jooksva seadusandliku tööga, peame kahjuks tunnistama, et põhiseaduse rikkumine sünnib pahatihti. Naised ei ole sellest hoolinud, nad on vähe huvi tunnud poliitilise elu ja seadusandliku töö vastu. Nad on aastate jooksul kasutanud omi poliitilisi õigusi passiivselt, väga vähe naisi on pääsenud riigikokku, ainult 1%. Kas naisi ei huvita poliitiline tegevus, kas ta ei ole veel küps seadusandlikuks tööks, kas tal on tõesti ükskõik, kuidas valitsetakse riiki?

Peame vastama, et päris ükskõikne ta ei ole olnud: omi õiguseid on ta kasutanud passiivselt. Naised on käinud alati hoolsasti valimas, nad on valinud vastavalt oma poliitilistele põhimõtetele ja hääletanud erakondade nimekirjade heaks, kus kahjuks on kandideerinud peaaesjalikult mehed.

Käesolevas artiklis tahan valgustada küsimust, miks peaksid naised muutuma aktiivsemaks, miks peaksid nad kandideerima valimisnimekirjades ja miks peaksid naised hääletama naisitele.

Meie igapäevast elu normeerivad seadused, nagu perekonnaõigus, pärandusseadus, ka teised tsiviil- ja kriminaalseadused on vanane-

nud. Eriti ebaõiglaseks praegusele ühiskonnale on kujunenud perekonnaõigus. Maksva Balti eraõiguse järele on abielunaine mehe eeskoste all, ta on asetatud alaealise lapse või vaimuhaige seisukorda, kes vajab hooldamist, kes ei tohi valitseda oma varandust, kes ei tohi otsustada oma laste kohta, kes isegi oma isikliku, abielu toodud varanduse peab andma mehele, kui ainuõiguslikule omanikule. Isegi mehed on aru saanud sellest põhiseadusele ja tegelikule elule vastukäivast ebaloomuikust seisukorrast. Meie kodifikatsiooni komisjon asus uue perekonnaõiguse väljatöötamisele, on selle seitsme aasta jooksul valmis teinud ja eelkava esitanud vabariigi valitsusele. Kahetsusega tuleb aga tunnistada, et ka see komisjoni poolt väljatöötatud uus eelnõu ei rahulda naisi, ta põhjeneb ikkagi mehe ülevõimu põhimõttele.

Et aga perekonnaõigus on seadus, mis peab normeerima naise õigused ning kohustused tema tähtsamal tegevusalal, tema kodus, tema perekonnas, siis ei tohi ka naisele olla ükskõik missugune saab see seadus. IV naiskongressi otsusel korjati teadlikkude kodanikkude allkirju protestile selle ebaõiglase eelkava vastu, nõudes, et eelnõu tuleks uuesti ümbertöötamisele abielupoolte üheõigusluse alusel. Lühikese aja jooksul läks korda koguda sellele protestile ligi 32.000 allkirja, milliste hulgas leiame ka meie tähtsamate poliitiliste- ja avalikkude meestegelaste nimesid. Need mehed on teadlikult annud oma allkirja, äratundes, et abielu

peab olema rajatud õiglusele ja üheõiglusele, arvestades meie riigi põhiseadusega.

Selle protesti ja korjatud allkirjade saatus on aga küsitav, kui naised ise ei ole valvel. Tulevases riigikogus, kui valitsus uue eelkava esitab, tuleb perekonnaõigus arutusele. Selle seaduse otsustamise juures, mis puudutab naise elulisi huvisid, peavad olema naised.

Peale selle ühe, naisele kõige olulisema seaduse, peab aga ka huvitama naisi kõigi teiste seaduste väljatöötamine, sest ta on samuti kui mees riigi kodanikuna vastutav meie riigi heakorra ja rahva heakäekäigu eest. Miks ei peaks huvitama naist meie riigikord, põhiseaduse parandused, üldse kõik tsiviil-, kriminaal-, maksu-, hoolekande- jne. seadused, sest ta maitseb ühtlaselt kõigi nende seaduste hüvesid, kui nad on otstarbekohased ja õiglased ja kannatab ka ühtlasi kõigi halbade seaduste pahede all. Meie seltskonnas valitseb veel kahjuks laialdane arvamine, eriti meeste hulgas, et naiste töö on väärtuslik ainult kodus perekonnas, kuhu tema sobib oma eriliste omaduste tõttu. Üldiselt sallitakse ja hinnatakse veel naiste tööd hoolekande, tervishoiu, kasvatuse, üldse kõigil sotsiaaltöö aladel. See suur ja väärtuslik töö jääb ka naistele tulevikus, sest nad on teinud seda suure andekuse, armastuse ja headega tagajärgedega.

Meie ei tohi aga siiski unustada, et meil on ka palju poliitiliselt mõtlejaid naisi, kes võivad töötada samuti, kui mehed riigikogus ja võtta hea eduga osa seadusandlikust tööst. Sellespärast peame neid valima riigikokku.

Analüüeerides lähemalt meie rahvamajandust, peame tunnistama, et naisele on antud siin suur võim, mida ta senini pole tahtnud tarvitada, ega millest ta pole osanud lugupidada. Tal, kui valmistajal ja tarvitajal, on täita suur ja tähtis ülesanne. Naised ei valmista ainult artikleid siseturu tarviduseks, vaid ka suur osa väljaveost, eriti põllu- ja karjamajanduse saadustest (või, liha, munad), on valmistatud otseselt naiste hoolet. Kas ja kuidas produtseerida neid väljaveo-artikleid, mis sugused kujunevad vahetalituse ja turundamise kulud nende kaupade väljaveo juures, on naistele väga oluline.

Missuguste seadustega korraldatakse seda naiste produktiooni-majandusala, pole meil ükskõik. Oleks varem naised seisnud lähemal sellele alale, oleks ehk suur osa neist eba-produktiivsetest kuludest, mis seni sel alal tehtud riigi ja rahva arvel, tegemata jäänud. On ju üldiselt teada, et naised on ettevaatlikumad ja kokkuhoidlikumad, kui mehed. Nad on seda olude sunnil harjunud olema oma igapäises majapidamises, nad on harjunud piirama omi soo-

KIRJANDUSLIK VESTE.

Kirjanduslikke uudiseid.

„Looduse“ Kuldraamat.

Oleme seni tundnud kibedat puudust just noorsookirjandusest, mispärast k.ü. „Looduse“ uut Kuldraamatu nimelist kirjanduslikku sarja rõõmuga tervitasid nii lastekasvatajad kui ka rohkearvuline noorte valda kuuluv lugejaskond.

Puhtsisuliselt on „Kuldraamatu“ esimene valik imetusväärsest hästi koostatud. Ka tehniline külg on meie oludes üllatavalt hea. Niihästi arvustus kui ka noored lugejad ise on seepärast uuesse üritusse suhtunud õige kiitvalt.

Täitsa tunnustades „Kuldraamatu“ toimetajate ja väljaandjate teeneid, tahaksime siin seda noorsoole määratud kirjastikku vaadelda ühest küljest, mis kahjuks on jäänud paiguti sootuks hooletusse, nimelt keelelisest küljest. Igale asjast huvitatule on pikema seletusega mõistetav, et vähemalt noorsoole määratud tõlked peaksid olema keeleliselt laitmatud; veatu tõlge ja eeskujulik keelepuhtus kaalub noorsookirjanduses sama palju, kui tuumakas ja huvitav sisu. Et meil tõlgete üldine ta-

sapind keeleliselt sageli veel väga palju soovida jätab, see ei tohi vabandada noorsoole määratud tõlgete mitterahuldavat keelelist taset, vaid otse vastupidi, peab sundima just erilist rõhku panema noortele määratud kirjastiku keelepuhtusele.

„Kuldraamatu“ sarjas on seni ilmunud kokku kümme teost: V. Hellingi „Bombay pärlipüüdja“ (E. Poom*), Karin Michaelise „Bibi“ (M. Sillaots), A. Puškini „Kapteni tütar“ (A. Kurlents), H. Dominiki „John Workmann“ (J. Kangilaski), S. Wörshofferi „Looduseuurijate laev“ (A. Murakin), F. H. Burnetti „Salaed“ (A. Mägi), H. Malot' „Perekonnata“ (P. Raag), Mark Twain'i „Huckleberry Finni seiklused“ (M. Sillaots), Kyösti Vilkkuna „Tapani Löfvingi seiklused“ (A. Rahkava) ja H. A. Vachelli „Koolivennad“ (Helmi Kivisepp), milledest teine ja kaheksas peavad arusaadavalt põhjusil vaatluse alt välja jääma. Ülejäänuid on täitsa rahuldavalt tõlgitud H. Malot' „Perekonnata“, K. Vilkkuna „Tapani Löfvingi seiklused“; üldiselt korralikult on tõlgitud ka H. Dominiki „John Workman“, „Kuldraamatu“ sarja kogumikmaid (526 lhk.) ja sealjuures raskemini tõl-

*) Klambrites tõlkijate nimed.

ve, neil võib-olla ei ole seda laiaulatuslikku äri-
list joont, mis on saanud saatuslikuks meie riigimajandusele.

Naised ei ole ainult valmistajad; majapidajatenä ja perenaistena moodustavad nad ka peaoostjaskonna. Sellepärast ei ole ka tähtsusetä, missugust kaupä ta ostab, kas kodumää või välismaä. Meile veetakse sisse vägä palju kaupü ja toiduaineid, mida võime kasvatada ja valmistada ise. Viimasel ajal majandusliku kriisi surveel on ilmunud rida kitsendavaid määruseid, mis ka nende ainete sissevedu on piiranud. Loomulik piiramine oleks võinud juba sündida varem, kui propaganda kodumää saaduste ostmiseks ja tarvitamiseks oleks olnud intensiivsem ja kui seda oleks tehtud peaoostjaskonna hulgas ja teadlikult naiste eneste poolt. Majanduslikkude küsimuste lahendamisel ja majandusellu puutuvate seaduste loomisel pole tarvitatud naiste kaastööd ega nõuannet.

Tagajärjed näitavad, et see on olnud suureks kahjuks meie rahvamajandusele.

Naine on jäänud kõrvale kõigist riigi ja rahva elu juhtimist puutuvalt aladelt, talle ei ole usaldatud ühtegi kõrgemat juhtivat kohta. Oleme viimasel ajal jõudnud isegi nii kaugele, et tütarlastekoolide juhatajaiks valitakse mehed. Vähe veel sellest. Vabariigi valitsuse

poolt vastuvõetud teenistusvahetuskordade korraldamise seaduseelnõu kujuneb otsemas joones abielunaiäte ametist vallandamise seaduseks. Naisel võetakse õigus erialalisele tööle. Abielu institut, mis on normeeritud ja kaitstud teiste seadustga, lööb kõikumä uue seaduse läbiviimisel. Abielunaisel, et hoida oma teenistust, tuleb lahutada, seega avaldab see seadus vägä ebanormaalselt mõju meie perekonnaelule. Vababielulised on eelistatud seisukorras, samuti on hädaohtlik vallalistel abielluda, sest sel juhul varitseks neid ametist vallandamise hädaoht. Vallandamise kaudu vabastatud kohtade täitmine töötute poolt osutub raskeks ja ei lahenda tööpuudust soovitud ulatuses. Samuti ei tohi unustada, et ametis olevatel abielunais-
tel on täita erioskuslised ülesanded ja tihti nad on vägä kvalifitseeritud tööjõud, kelle asetamine kujuneb võimatuks ja kahjulikuks riigile, näit. vilunud õpetajate vallandamine, kelle hoolde on usaldatud meie laste kasvatus, kujuneb suureks hädaohuks meie koolile. Selle seadusega on naised seatud hoopis eriolukorda. Võidud, mis oleme saavutanud aastakümnete jooksul, libisevad meil käest üheainsa riigikogu poolt vastuvõetud seadusega. Pealetungi võitlusest peavad naised asuma kaitsevõitlusesse, et mitte ära anda viimseid positsioone. Mis mõte on naisel omada erioskust ja end aastaid valmistada ette kutselisele tööle, kui abelus olemine

gitavaid teoseid, mida tõlget hinnates tuleb kindlasti arvestada. Etteheitena peab mainima tõlkija liig suurt rippumust saksakeelse algupärandi väljendusviisist; puhtõigekeelilisi vääratusi leidub tõlkes vähe.

Tõlke tasemelt paiguti vähem vastuvõetavad on „Koolivennad“, „Salaaed“ ja „Bombay pärlipüüdja“, millede puhul juba tuleb kahetseda, et kirjastuse keeleline korrektor pole tahtnud või suutnud ennast rohkem maksuma panna. Igaühel mainitud kolme teose tõlkijaist on eripärasusi, mis tõlkeid teataval määral kahjustavad. Helmi Kivisepp mis-
kipärast eelistab alalütlevat käänat ja tarvitab seda nii seestütleva („poiss värises pettumusel ja meelepahal“, lhk. 73) kui ka kaasütleva („keda peab kahtlasel valvama“, lhk. 86; „võttis kaotuse väärikal endavalitsemisel vastu“, lhk. 72) asemel, mis lugejale muutub õige tüütavaks. Lisaks esineb tõlkes eksimusi sõnade ühildumise seaduste vastu: „On peaaegu niisama raske tagandada oma kohalt üks (pro: üht) Etoni või Harrow' õpetaja (pro: õpetajat) kui inglise kiriku pastor (pro: pastorit) oma kantlist“, lhk. 45; „Ta oli saanud, mitte nüüelnud Warde'i usaldust“, lhk. 208. Viimane lause on eesti keeles täitsa võimatu. Umbes sama-

laadilisi vigu poetab oma tõlkesse A. Mägi: „võis sulgeda üks (pro: ukse) enda järel“, lhk. 76; „siin ei käinud keegi (pro: kedagi) peale tema“, lhk. 77; „aias kasvasid ka teised puud (pro: kasvas teisi puid)“, lhk. 86; peale selle muid väiksemaid vääratusi. Eelmainituile sarnanevaid vigu esineb ka Ed. Poomi tõlkes: „... põlmud sel aastaajal juba aastaid mõllanud selline orkaan (pro: sellist orkaani)“, lhk. 9. Eeskätt aga tarvitab see tõlkija võrdlemisi palju saksapärasusi; näiteks: „teda aitab nooruse terve uni üle mäe“, lhk. 25; „näib tubli vana nahk olevat“, missugune lause on eesti keeles mõttetu. Edasi: „peate teda asaks nahaks“, lhk. 62; „kes näivad olevat igasuguste salvidega määritud ja igasugu veega pestud“, lhk. 114; „karvad hammastel“, lhk. 176; „Püha õlgkott!“ (Heiliger Strohsack! — saksakeelne tavaline hüüatus); peale selle tüütav „sell“ mehe või poisi tähenduses.

Tunduvalt nõrgem on „Kapteni tütre“ tõlge, mis ei anna mingit aimu Puškini võluvast stiilist ning lisaks patustab ka eesti õigekeelereeglite vastu: „Keegi (pro: kedagi) ei olnud mind vastu võtmas“, lhk. 42 jne. Tõlke suurimaks paheks aga on uussõnade ja uute vormide poetamine puise stiili sekka, mis tõlkele osutub suureks kahjuks. Üldiselt

võtab talt igasuguse õiguse tööle. Meie haritud tütarlapsi varitseb tume tulevik. Kes julgeb neid võtta ametisse, kui teada on, et nende töövõimalused on ajutised, sest abielludes peab ta lahkuma omalt töölt. Seega on ka valalistel suletud tee tõsisematele, erioskust ja asjatundmist nõudvatele, vastutavatele kohtadele. See seadus rikub kõige jämedamalt meie põhiseadust, mille järele ei tohi olla mingisuguseid paheõigusi, mistingitud soost.

Kõik need ülalnimetatud põhjused tingivad naise hädatarviliku osavõtu seadusandlikust

tööst. Naised ise peavad toetama ja usaldama naise, valides neid riigikokku, nende nimekirjade järele, kus esinevad naiskandidaadid.

Naised hääletage ainult naistele, nad teadku, et avalikus ja riiklikus elus on naistel vastutusrikas koht täita, et nende tööjõud on värske ja tervendav, nende tahted on suur, et aidata leida uusi teesid ja abinõusid meie rahva mitmekesiste hädade kõrvaldamisel. Mehed ärge kartku seda naiste kaastööd, vaid julgustagu neid ja tervitagu naiste õigustatud püüdeid.

Johanna Päts.

IV. riikogu kingitus iseseisvale naisele.

Laialimineva riigikogu kaheteistkümmendal tunnil, sügaval südaõöl, viimase lunastava haamrilöögi ootusel omandas seaduse sanktsiooni pika, kohmaka nimetusega „tööpuuduse vastu võitlemise otstarbel teenistusvahetuste korraldamise seaduse eelnõu,” milline on tähelepanuväärt sellepolest, et see on Eesti vabariigi kestel esimene teravotsaliselt naise iseseisva kutsetöö vastu sihitud seadus, seega halvemaid reaktsiooni avaldusi, olgugi ta näiliselt suunitud õilsale tööpuuduse vastu võitlemise otstarbele.

Organiseeritud naised on tarvilikuks pidanud kõige kindlamalt rõhutada oma arvustavat, veel

rohkem, oma eitavat seisukohta niisuguse seaduse puhul, mis oma otsekoheste otstarbe suunas, täh. tööpuuduse vähendamisel, töötab väga vähe tagajärgi, selle vastu aga ukused, aknad avab mitmesugustele ebasoovitavatele võimalustele, millistest polegi vaja eriti välja tõsta naise töö vaenulikkuse laine tõusu. Neid on teisi „tähtsamaid” seesuguseid, mis peaks huvitama mitte ainult naisi, vaid kaine ja riikliku mõtlemisega mehi.

Terav tööpuudus on avaliku arvamise üles kruvinud sedavõrt, et ilmtingimata midagi oodatakse otsustavat ja mõjuvat kasvava häda vähendamiseks. Kogu maa ootab tegusid, energilisi abinõusid töö-

tuleb noorsoole määratud raamatute kirjutajail või tõlkijail juba puht ettevaatusest uussõnadega väga säästlik olla, tarvitades ainult neid keelendeid, mis on täitsa läbi löönud; eriti halvasti aga mõjuvad uudsed keelendid seal, kus stiili üldine tase pole kooskõlas uussõnade rohkusega. „Kapteni tütre” tõlkes tundub eriti häirivana muuseas -uma lõpu liig rohke ja asjatu tarvitamine: „tukastuma, komistuma, kostuma” jne. Sama tüütavat pahet kohutame muide mitmes teiseski „Kuldraamatu” köites, kuigi õnneks tunduvalt vähemal määral.

Kõige ebaõnnestunumalt on tõlgitud „Kuldraamatu” sarjas ilmunud suurim teos (535 lhk.) „Looduseuurijate laev”, mis keeleliselt paiguti otse võimatu. Tõlge mitte üksnes ei kubise keelelistest vigadest, vaid on ka lauseehituselt nii tugevasti alupärandi kütkes, et lugemine osutub väsitavaks rännakuks läbi konarlike lausetaragastiku. Kõige lisaks on tõlkija tarvitanud rohkesti labaseid väljendusi. Niihästi noorte lugejate kui eesti noorsookirjanduse arengu seisukohalt on sellaste tõlgete ilmumine igapidi ebasoovitav ja lausa kahjulik.

M. Sillaots.

Tartu Naisseltsi juubeli puhul.

20.-mal märtsil pühitses Tartu Naisselts oma 25 aastast juubelit.

Veerand sajandit elatud. See pole tühi asi isegi juriidilisele „olevusele”. Tuleb panna punkt ja vaadata tagasi oma enese jälgede suunas. Tuleb veidi juubeldada.

Rõõmutseada tähtpäevade puhul — kuulub kodaniku vabade eneseavaldusaktide hulka.

Juubeleid peetakse ligikaudu samal viisil: kõnetool loorberiehtes, lipud, küünlad, tervitused — sõnas ja kirjas.

Väliselt ei erine üks juubel teisest kuigi palju.

Ent on juubeleid, mis haihtuvad meelest niipea, kui suled peosaali ukse äraminekuks.

On ka sarnaseid, mis kestvalt püsivad meeles. Muidugi mitte tervituskõnede tõttu. Keegi ei oleta ju lilleliste fraaside taga sügavaid tundeid, kuigi neid seal leidub mõnigi kord! —

Tartu Naisseltsil oli hulk tervitajaid: tähtsaid ja vähemtähtsaid.

Oli kuulda jõulisi sõnu, kauneid mõtteid ning sooje soove suulikest ja kirjalikest tervitusist.

võimaluste loomiseks. Kõne all oleva seadusega, mis vabariigi valitsusele õiguse annab vallandada riigi- või omavalitsuse teenistusest isikuid, kelle abikaasa saab kindlat palka, samuti riigi- või omavalitsusettevõttes linnades 140 krooni või üle selle kuus, maal ja alevites 80 krooni, on nähtavasti tahtud vastu tulla sellele ootavale meeleolule, näidata, et valitsus midagi tahab ja suudab ära teha. Kuna see seadus on pealegi erilisel demagoogilist laadi ja rahuldab õige halbu instinkte, on võinud juhtuda, et ta teatavat poolehoidu on leidnud peaaegu kõigis poliitilistes parteides ja kaheks lõhkunud isegi naiste leeri.

Vist ongi abieluliste seadus, või isegi abielu keeluseadus, nagu hõlbustamise pärast seda on hakatud nimetama, kõige halvem selle pärast, et ta tööpuuduse all kannatajail loob illusiooni, et nüüd midagi ometi sünnib nende heaks, samuti nagu hulk vallalisi naisi andub pettekujutusele, et nüüd neile kohad avanevad egoistlikkude kaasõdede arvel, kes ise materjaalselt kindlustatud, siiski kohti oma käes kinni peavad. Kuivõrt petlik on esimene, ütleb kõige lihtsam arvustik, mis näitab, et töötuid on kümneid-tuhandeid, — statistika keskbüroo juhataja kõneleb kuuestkümnest tuhandest — kuna seaduse põhjal vallandatavaid võib lugeda sadadega. Ja vallalised naised, kes ise aitavad kaasa mehi nende obskuurses ja halvainstinktilises võitluses ebasoovitava võitleja vastu, eksivad lootes endile kasu, sest seaduse mõök on väga teravalt piiratud naise töö vastu üldse. Juba enne seaduse vastuvõtmist algas vabadele kohtadele prätendee-

rivatele naistele äraütlemine põhjendusega, et naisõpetajaid, resp.-ametnikke nüüd enam ei võeta. Seaduse mõju selles suunas ei salga ka valitsuse esindajad, kuid nähtavasti pole see võimalus üldse harutusele tulnudki. Sest meie ei eksi palju oletades, et niisugune mõju vast nii väga mittedesooitud ei olnudki.

Neid naisi, vallalisi kui oma meeste naisi, kes kaasa teevad kitsarinnalist ja väiklast rünnakut kutsetöös seisva naise vastu, peaks veidi mõlema panema see ideelikkuse näokattest varjamata hoolimatus, mis teeniva naise suhtes esile on kippumas ja rohkem toitu leidis seaduse vastuvõtmise eel käinud poleemikas kui ka riigikogu komisjonides, täiskogul oli selleks liig kiire, et üldse midagi oleks tahtud rääkida. Tuleb kahjuks konstateerida, et ei olnud sel puhul puudus mitte ainult „looduse krooni“, mehe isandalikkuse väljendustest ega isegi otsekohestest toorustest. Siin naise vastu sihitud toorustes leidsid end ühekorraga sõbralikus üksteisemõistmises muidused leppimatud vaenlased, keda lahutavad sügavad maailmavaatelised lahku-minekud.

„Naine pidagu oma mehe maja ja hoidku oma mehe lapsi,“ see on pehmemaid väljendusi riigikogu komisjonist. Kangemaid on see, milles naiste delegatsiooni, kes käis valitsuse kui ka riigikogu rühmade esindajate juures oma seisukohti kaitsmas, taheti juhatada kohta, kuhu nad härrade poliitikategelaste arvates oleks pidanud pöörama, nimelt „pulliühingusse“. Palun vabandust selle sõna pärast, mis aga on kuuldavale tulnud vabariigi kõr-

Kuid ometi ei haaranud hinge mitte tervitused, vaid miski muu, tabamatu, sõnulseletamatu.

Miski haaras ja võlus. On raske öelda, mis just erilisel.

Too „miski“ hõljus peoruumes keskpäevast keskööni kevadtalve päeval, Tartu Naisseltsi suupäeval.

Võib olla löid sellise meeleolu ruumide maitsekas kaunistus ja peoliste pühapäevariietus, võib olla kõigi naiste ühtekuuluvuse loomusunnilik tajumine? — Ei tea, kuid oli kodune ja armas olla seal.

Ning kui — õilsa ärevuse sunnil — veeres hõbepärl Seltsi vaimse juhi silmist palgele, siis tikkusid temaga kaasa veerema heledad piisad teistegi naiste silmist.

Nii arusaadav oli meeleliigutus, nii kaasikiskuv ja õigustatud tagasisaate puhul töö ja tegevuse „lahinguväljale“. —

Nii vist nende tunded, kes olid külvanud ja lõiganud samal väljal. —

Kuid ka eemaltvaatajad võisid midagi õppida T. Naisseltsi tegevusaruandest, nimelt üht tõsiasja: eesti naine omab püsivust ja tahtejõudu asja jaoks, mis haarab ta hinge, mis kuulub ta huvipiirkonda.

T. Naisseltsi tegevus — reaalne, ajakohane ja edukas — on suutnud haarata paljuid naisi, sest too tegevus on kuulunud naiste huvipiirkonda, on olnud tajutav mõistuse ja meeltega. Ta pole nõudnud ainuüksi tähtede taevast alla toomist, vaid on käskinud südilt kinni hakata maisest, ainelisest ilmast ning töötades mitte unustada vahel pilku heitmast ka „lumiste kõrguste“ poole, — ideede, põhimõtete sfääri.

Teisiti ei võinud see ollagi, sest kõik puhtpraktiline, igapäevane, äripäevalik, ei suuda kunagi siduda inimesi aastakümneteks vabatahtlikult.

Ainult vaim seob, ainult vaim muudab suureks ja tähtsaks meie kõige harilikumadki teod ja toimingud.

Üksnes vaim seob mineviku olevikuga ning oleviku tulevikuga.

Vaimu najale tugeme nagu väärt seinat või kepi najale, et pääseda lahedamasse õhkkonda, ligemale taevale, päikesele — tõe ja inimesmõistmisele.

Meie, naiste, töed on sarnased üldinimeslikele tõdedele.

Ent tõe juure viiva tee suhtes on veel lahkarvamisi.

gema sfääri esitaja suust ja sellena väärrib jäädvustamist. Et naised, nagu Berta Uus „Päevalehest”, teaks, missugustele kangelastele anda oma hääled eelseisvatel riigikogu valimistel.

On väga ja vägagi kurb kogemus mitte ainult naisõpetajatele, vaid ka meile laste emadele, et riigikogus, kus on ometi teatav protsent tegelikke ja endiseid õpetajaid, ükski hääl — peale üheainukese naissaadiku — ei kostnud selle kuriteo vastu, mis meie noorsoo vastu kavatsetakse toime panna kõige väärtuslikuma teguri, emalikkuse väljalülitamisega kasvatustööst. See kuritegu pannakse toime, kui õpetuse ja kasvatuse töö koolides jääb ainuüksi meeste ja vallaliste hooleks. Küsitagu ometi mõnelt vanemalt, kogenud naisõpetajalt, missugune vahe on tema endahindamisel töö vahel, mis ta tegi enne ja pärast emakssaamist. Alles oma lapse juures omandatud hingelised kogemused avavad neile võtme laste südamesse ja hinge. See ei maksa ega tähenda midagi mõnekümne või umbse saja õpetaja ametisse paigutamise väljavaate ees, olgugi, et nende asemel juba ainult mõne kuu pärast tulevad uued kohaootajad, keda produtseerivad ülikool, pedagoogiumid, seminarid ja teised.

Väikeseks lohutuseks jääb kõige juures asjaolu, et sellegi mõttetu, halva ja otse karjuvalt ebaõiglase seaduse juures on siiski suudetud läbi suruda mõningad parandused ja seda meie üheprotsendilise naistesinduse juures. Neist oleks esmajoones see, et seadus omandab hädadekreedi laadi, kuna ta automaatselt lõpeb 1934. aastal. Veel üldkomisjonis lükkati see ettepanek tagasi. Teine oluline parandus on, et vallandamise puhul valitsus arvesse peab võtma vallandatava isiku ülalpidamisel olevate perekonnaliigete arvu kui ka teisi eriti kaaluva tähendusega asjaolusid. Seaduse esialgses kavas puudus see, nagu puudus seal mitme koha koondukumise keeld ühe inimese kätte. Ei ole huvita märkida siinkohal, et just mitmekohapidamise keelamine teravat vastupanu leidis seaduse algatajate, majandusministeeriumi kõrgemate ametnikkude hulgas. Teatavasti seltskonnas, kui kunagi jutt on mitmekohapidamisest, osutatakse tavaliselt just sellele ametkonnale.

Väga halb seadus on seaduseks saanud ja meil jääb ainult oodata, et naised teevad oma järeldused.

Helmä Jansen.

Desarmeerimise konverentsist.

Veebruari alul käesoleval aastal algas Genfis Mr. Hendersoni juhatusel väevähendamise konverents.

Konverentsi kaasaega iseloomustavad kaks asjaolu: maailma majanduskriisi ja Hiina-Jaapani konflikt.

On raske öelda, kas on silmapilk soodne, või mitte-soodne desarmeerimisele.

Ühelt poolt kahtlemata majanduskriisi pinge, mis sunnib riike ajama tollimütrega piiratud kaubandus-

Veel mõeldakse mõnel pool, et naine näputöö kallal, naine kätki juures, naine pliidi ees ei või omaks võtta samu tõdesid, mille nimel tegutseb naine iseseisvas kutsetöös ning võitleb poliitika alal täisõigusliku kodanikuna.

Tegelikult jooksevad kõik naiste püüded ja tõekspidamised ühisesse basseini, kus asub inimesvääriikkus.

Inimesväärikkuse saavutamiseks naistele asutati 25. aasta eest Tartu Naisselts, kuigi ta põhikirjas pole kunagi olnud sellist sõna.

Samal sihil on loodud hiljem veel suur arv naiste seltsi ja ühinguid, ilma et neid oleks nimetatud ametlikult „inimesväärikkuse eest võitlemise seltsideks või ühinguteks”.

Kõik naiste seltside ja ühingute põhikirjad ja kodukorrad on sõnastatud väga mitmeti, kuid ikka täiesti realistlikus, igapäevases keeles, ent ridade vahelt tuleb otsida ja leida sõnu:

naised, olgem väärt, et meid nime-tataks inimsoo kandjateks mitte ainult füüsilises, vaid ka vaimses mõttes, olgem väärt, et meid peetakst täis-inimesteks.

Kes põhikirjast ja kodukorrast ei suuda välja lugeda seda, see viidab asjatult aega seltsides ja ühingutes...

Tartu Naisseltsi juubelikoosviibimisel oli mitu tuba täis külalisi.

Ebaharilikult vaikne ja järelmõtlik oli too seltskond. Mitte ainustki lauakõnet — ei tõsist ega naljatoonilist — ei tulnud kuuldavale.

Vist oli see protestiks lobisemishaigusele, mis vallanud kõik meie koosviibimised.

Või oli mõtteid igal nii ohtralt peas, et ei mahtunud nad kuidagi sõnade kitsasse raamistikku? — Ka seda. Ja veel: oli mõnus tunda enese ligiduses nii palju hingesugulust ja sõprust, et rääkimine paistis liigsena, ebakõnalisena.

Laul vaid oli vastuvõetav peokeelena. Lõõritas üks naisehää. Ärgem küsigem nime. Jatkub teadmises, et naine laulis naistele, naiste saavutuste auks.

Kuulatada oli hea ning mõlgutada mõtteid tallest, millised olid naiste aated 25. a. eest, millised on nad tänapäev ja kui kõrgelennulisteks võivad nad kujuneda veerandsaja aasta pärast.

Julie Steinmann.

poliitikat, mõjub halvasti rahvaste sallivusele ja kahe Rahvasteliitu kuuluva riigi konflikti mittelahendamine rahulikult teel, heidab varju Rahvasteliidu prestiižile.

Teiselt poolt, kas ei peaks aga just praegune majanduslikult raske aeg konverentsi saadikuid ja riikide valitsusi panema mõtlema arvustavalt kuludele, mis rahvad kulutavad relvastusele ja koondamisele ning kokkuhoiule sõja arvel.

Hiina-Jaapani konflikt jälle groteskselt peaks tuletama meele asjaolu, et haigust, kui ta on puhkenud, on raske arstida, kuna kergem on haigust ära hoida. Selleks aga peab hävitama haiguse pisikuid — relvu. Kuna sõda on suurim inimsoo hävitaja haigus ja teda võimaldavaid pisikuid peaks esimeses järjekorras hävitama, kui inimkond tahab areneda ja püsida.

Desarmeerimise konverentsiks on tehtud hiigla eeltöid, peetud lugematu arv komisjoni istanguid ja eelkoosolekuid. Konverentsi ettevalmistavaist konverentsist oleks nimetada tähtsaim 26. ja 27. nov. 1931. a. lord Cecil of Chelwood'i juhatusel kokkukutsutud rahvusvaheline konverents, mille sihiks oli peamiselt Genfi desarmeerimise konverentsiks tee rajamine ja laiema ringkonnades huvi äratamine desarmeerimise küsimustes.

Desarmeerimise konverentsi töö aluseks on desarmeerimise komisjoni poolt koostatud desarmeerimise

konverentsi kava,

mis koosneb kuuest osast.

Esimeses osas on katsutud kindlaks määrata riikide vägede koosseisu suurust. Ülemäära, milleni riigid võivad vägesid suurendada, ehk milleni riigid peavad vägesid vähendama, kui nende juba olemasolev sõjavägi on liiga suur. Edasi on samas peatükis fikseeritud sõdurite teenistusaeg.

Teine osa on määratud sõja materjalile. Alajaotus maa-, mere- ja lennudevägede järele. See osa on üks tähtsamaid ja ühtlasi ka raskemaid, ning kahtlemata annab konverentsile palju põhjusi vaidlusiks. Juba komisjonis tekitas see osa palju lahkarvamisi. Eriti küsimused: 1) kuidas sõjavarustusi piirata, kas otsesel teel, või kaudsel — riikide sellekohaste eelarvete kärpimite kaudu; 2) kontrolli küsimus ja 3) sõja lennuväe vähendamise küsimus. Õhu- ja gaasisõda on üldse valusamaid küsimusi konverentsi kavas. Kas väevähendus ja piiramine siin aitab, on iseenesest probleem, kuna väga kerge vaevaga saab rahuageid materjale — eralennukeid, samuti keemilisi laboratooriumeid muuta sõja teenistuse kohaseiks. Lennuväe vähenduse küsimuses tehti riikide poolt mitu ettepanekut ja komisjon valis neist kesktee — sõjalennuväge piirata ja piirata sidet, niivõrt kui võrdselt see võimalik, eralennukite ja sõjalennuväe vahel.

Kolmas osa käsitleb varustuse eelarvete piiramist. Selleks on riigid kohustatud täitma tabeleid. Ka see küsimus, olgugi, et ta matemaatiliselt selge näib olevat, ei ole sugugi nii lihtne ja seda just asjaolu tõttu,

et on võimalus sõjavägede ja varustuste peale tegelikult minevaid summe mahutada riigi muude kulude lahtreisse, teiste ministereeriumite jne. eelarveisse maskeeritult sisse võtta.

Neljäs osa — teadete andmise kohustus nii sõjavägede isikliku, kui ka materjali koosseisu üle.

Viies osa sisaldab ainult ühe lühikese paragrafi. mürk- ning uimastavate gaaside ja vedelikkude sõjas tarvitusele võtmise keeldu vastastikusel alusel ning bakterioloogilise sõja absoluutset keeldu. Seega selle paragrahvi on bakterioloogiline sõda rahvusvahelise seaduse vastaseks tunnustatud ja seda just asjaolu tõttu, nagu ütleb selle paragrahvi kommentaar, et ta paratamatult on hävitav mitte üks sõjaväele, vaid ka eraisikuile, kuna aga keemiline sõda, s. o. mürkgaasid, ei käi absoluutse keelu alla. Ta on seadusevastane niikaua, kui üks pooltest ei ole gaase tarvitusele võtnud.

Kuues osa — üldised määrused — sisaldab eneses, esiteks, erandeid, s. o. näeb ette võimalusi, kunas võib, ajutiselt, kui on kaalul riigi julgeolek, konventsioonis ettenähtud tingimusi mitte täita; teiseks, alalise desarmeerimise komisjoni instituudi ellukutsumist, mille ülesandeks on lepingu täitmise järele valvamine.

Üldiselt võib öelda, et konventsiooni kava ei ole kaugeltki radikaalne — ei nõua üldist ja täielist relvade mahapanemist, kuid siiski ta annab palju häid lootusi ja ta teostumine oleks suur samm edasi üldise rahu poole.

Naiste kaastöö.

Desarmeerimise konverentsi eeltöödest ei ole osa võtnud ükski politikamehed ja diplomaadid, vaid siin on võimalus olnud kaasa kõnelda, oma arvamist avaldada igal kodanikul — naisel kui mehel kõigil mail. Seda võimalust on kasutanud ka miljonid kodanikud, kirjutades alla märgukirjadele, millised tsirkuleerisid enne konverentsi terves ilmas. Desarmeerimise heaks allkirjade kogumise mõtte algatus läks välja Rahvusvaheliselt Rahu ja Vabaduse Naisteliigalt. Nimetatud liiga Prahas, 1929. a. peetud rahvusvahelisel kongressil võeti vastu Frieda Perleni (Saksamaa) ettepanekul resolutsioon desarmeerimise heaks üleilmset rahvapäätetust korraldada. Ettevõtet toetasid paljud teised rahvusvahelised naisorganisatsioonide liidud. Et algatud tööd tsentraliseerida ja tulemusrikkale lõpule viia, moodustasid suuremad üleilmised naiste organisatsioonid

Rahvusvaheliste Naisorganisatsioonide Desarmeerimise komitee.

Komitee kutsuti ellu mineval sügisel Genfis. Komiteesse kuuluvad ja on esitatud 15 suurt rahvusvahelist naisorganisatsioonide liitu, liikmete koguarvuga 45 miljonit. Nimelt:

1. Rahvusvaheline Naisliit, kuhu kuuluvad rahvuslikud naisliidud 41 riigis;
2. Rahvusvaheline Rahu ja Vabaduse Naisteliiga, temasse kuuluvate haruorganisatsioonidega 26 maal;

3. Rahvusvaheline Hääleõiguseliit, temasse kuuluvate üksikorganisatsioonidega 44 maal;

4. Rahvusvaheline ühistegelise naistegilde — rahvusliste organisatsioonidega 12 riigis;

5. Kristlikkude Noorte Naiste Ühingute Ilmaliit, 7000 üksikorganisatsiooniga 50 erimaal.

6. Rahvusvaheline Kutse-naisteühing, rahvusliste organisatsioonidega 15 riigis;

7. Üleilmne Kristlik naisteliit — 70.000 üksikliikmega 40 riigis;

8. Rahvusvaheline Akadeemiliste Naiste Liit — rahvusliste ühingutega 31 riigis;

9. „Cause and Cure of War“, Ameerika rahvuslik komitee, milles esitatud 1/5 Ameerika Ühendriike naiskodanikest;

10. Juudi Naisteliiga;

11. Üleilmne Juudi naiste organisatsioon;

12. Rahvusvaheline Lepitusliiga;

13. Soroptimistide klubi Euroopa liit;

14. Emade ja kasvatajate rahuliit.

15. Ibeeria ja Hispaania-Ameerika Naisteliiga.

Rahvasteliit, samuti üksikud riigimehed on korduvalt rõhutanud, et desarmeerimise konverentsi kordaminek oleneb ära rahvaste teadlikkusest desarmeerimise alal ja riikide selgest seisukohtest, seepärast seadis komitee oma programmi peaülesandeks selgitustöö tegemise rahvaste keskel. Sihi saavutamiseks tarvitati ajakirjandust, eriti naiste ajakirju, raadiot, korraldati lugematu arv loenguid. Komiteesse kuuluvad organisatsioonide liidud tegid oma haruühingule igal maal ülesandeks, samuti igal viisil kohapeal selgitustööd korraldada.

(Järgneb.)

Olinde Ilus.

„Kodutütarde“ organisatsioon, selle loomise vajadus ja eesmärk.

Meie aeg nõuab meilt terasest närve — seda ja teisi samasisulisi mõtteavaldusi loeme ja kuuleme igapäev ohtrasti. Elu on muutunud mitmepalgseks ja keeruliseks, ta seab inimesile määratud raskusi ning peab olema palju oskust, osavust ja jõudu juhtida oma elu nõnda, et ta libiseks lahedalt mööda ohtlikemaistki karidest ja takistustest, mis ähvardavad purustada teda või murda elutahte.

Et tulla välja raskeist olukorrist targasti ning talitada kriitilisel momentidel mitte ainult oma isikliku kasu huvides, seks on tarvis tugevaid isikuid, on vaja murdmatut vaimu, mis ei tunne raskemalgi silmapilgel allaandmist kurjale saatusele, vaid talitab õiglaselt ja kasulikult enese, rahva ja riigi huvides. Neid tugevaid isikuid peab kasvatama, valmistama ette. Kaitseliit teeb seda meeste suhtes „Noorte Kotkaste“ organisatsiooni kaudu, naiskodukaitse tahab valmistada ette naisi kõigiks eluraskusteks ja -karmusiks „Kodutütarde“ koondiste kaudu.

Viimane aeg eriti on asetanud naise olukorda, milles raske orienteeruda, raskem aga pääseda tervena ja kasulikult nii üksikisiku kui ka ühiskonna suhtes. Ühelt poolt on avatud naistele pea kõik kutsed, lai tööpõld oma võimete kasutamiseks ja kasuliku töö tootmiseks, teisalt aga ähvardab sealt suur tagasitõrjumine majandusliku kitsikuse tõttu, sunnib lahkuma tööst, millele andunud, omanud tema tegemiseks vilumuse ning mille tulemusist ja viljast tundnud rahuldust, rõõmu, töö rõõmu ja heameelt. On selge, et see tekitab rohkem kui teame aimatagi meelteärevust, mis võib lüüa välja tasakaalust ning saada saatuseks paljudele üksikisikuile, mis avaldab kindlasti suurt

mõju ka ühiskonnale ja seega rahva heakäekäigule. See nähe iseenesestki juba sunnib teadlikke inimesi otsima ja ka leidma võimalusi, et meie väikese rahva iga üksik liige kasvaks tugevaks ja kasulikuks isikuks.

Naiskodukaitse on aga teadlik kõigist neist raskusist, mis ootavad teda ses töös. Kui meie rahva suur enamus lepib poiste organiseerimisega ja peab seda isegi vajalikuks, siis kuidagi ei taha ta veel tunnustada tütarlaste organiseerimist, vaid siin valitseb arvamus, et tütarlapsi ei tohi kiskuda välja kodust, et tütarlapse ainukene ja a i n u k e n e õ i g e kasvataja on vaid tema ema. See on argument, mis kaalub iseenesest väga palju, liiati kui ta on rohkem instinktiivne kui mõistuseline. Seda arvamust ei saa muuta ühel hoobil, vaid siin aitab pikemaajaline selgitustöö, viimine arusaamisele, et aeg iseenesest — ajavaim on juba niisugune — on kiskunud juba ja kisub veel edasi noori kodu küljest ning meile pole ju ükskõik, milliseile mõjutusile tütarlapsed alistuvad siis, peab teadma ka, et ainult kaasa minnes üldise vooluga võib valitseda teda ning hoida ära soovimatud kõrvalekaldumised, komistused ja hüpped.

Pealegi näitavad noorsoo hingeelulised uurimused, et kõik noored, nii poiss- kui tütarlapsed 13., 14. ja 17., 18. eluaastate vahel, ühed varem, teised hiljem, satuvad niisugusesse hingelisse seisundisse, kus nad ei rahuldu enam oma perekonna, isa ja ema, autoriteediga, vaid otsivad autoriteete ja ideaale väljastpoolt perekonda. Neis tekib teotsemistung, mis end avaldab vahel õige ägedalt, teinekord aga vaibub täiesti, et tulla jälle seda suurema hooga. Noorel on siis suur usk endasse ja oma jõusse, talle pole siis vahel suurim küllalt suur. Tas tekib

sageli vastolu teda ümbritseva lähema ümbruse ja isikute vastu, ta tahab võidelda uute ideede, mõtete eest, mis tekivad tas nii poliitilisel, sotsiaalsel kui ka usulisel alal. Kodu, perekond ei paku talle sarnaseks tööks-tegevuseks-võitluseks häid võimalusi. Kui ta käib veel koolis, siis kool osaliseltki annab talle neid võimalusi, aga peale algkooli lõpetamist, eriti maal, on hädavajalik anda noorele teotsemisevõimalusi, peab arvama liiati, et praeguste majandusolude tõttu jääb pärast algkooli lõpetamist palju rohkem lapsi koju kui varem ajul. See on üks ja väga kaaluvaid põhjusi, mis sunnib looma noorte organisatsioone, kus siis noorile on avatud suur tööväli, kus ta saab kasutada oma ülevoolavat energiat ja jõudu ja kus see suunitakse õigele teele, sellele teele, millel edasi astudes noorest saab kasulik kodanik ja teovõimas inimene. Peab teadma kindlasti, et kui meie ei ava neid töövälju noorile, siis avavad teised, või leiavad noored need ise ja igakord sugugi mittesoovitavad, mittesoovitavad nii isiku kui terve rahva suhtes.

Noored on romantilised; need romantilised, mitte harva otse jumaldava noorusliku püüete jooned otsivad ja leiavad ka oma jumalused täiskasvanuis, kellesse nad kiinduvad siis ihu ja hingega. See idealism on kaunim osa nooruslikust vaimust. Aga see võib võtta hädaohtliku pöörde. Need ideaalid on väga mitmekesised ja on sageli väljaspool reaalset elu, sest pea kõik noored on eluvõõrad, nad ei oska veel siduda ideaale tegeliku eluga. Isamaa eest väljaastumine ja rüütlilik kaaskodanikkude, rahva poegade-tütarde kaitse pakub siin asendamatu tegevusvälja. Rahvuslike kangelaste eeskujuga jätab elulõpuni kestvad jäljed noore hinge. Teame ju, et noored on tundlikud ja omavad instinktiivse võitlustahte kõige ebaõiglase ja vägivaldiga vastu, mis ähvardab nende sõpru. On nende sõpradeks saanud meie oma rahva liikmed, on neis tõusnud lugupidamine ja austus meie rahvajuhitide vastu, siis ei viivita nad silmapilkugi oma väljaastumisega, kui ähvardab neid sõpru ning seega tervet maad ja rahvast hädaoht, olgu see siis seest- või väljastpoolt. Siin on noorsoo-organisatsioonil määratu mõju oma liikmeile. Ta peab kasvatama noore hinge inimeseks, kes pole ainult külmalt rehkendav reaalpoliitik, kes otsib vaid seda, mis kasulik tema isikule, vaid organisatsioon oma tegevusega peab kinnitama nooris nende kalduvuse otsida ideaale ja tegema selle nende harjumuseks ja iseloomuomaduseks.

Organisatsioon pakub häid võimalusi kehaliseks kasvatuseks. See ongi tähtsamaid ülesandeid. Üksik isik ei saa teha või õige vähesel määral võimlemist, sporti, mängu ja matkasid.

Need vahendid ei kasvata ainult keha vaid ka vaimu — mens sana in corpore sano. Tarvilik on õige kehaline kasvatus noores eas, mil areneb suguline elu. Sel ajal on vajalik reguleerida kehamahlu ning seega võib hoida ära palju noorte patustusi. Meil on ses mõttes tehtud palju etteheiteid, nii põhjendamatuid kui ka põhjendatud, tütarlapsile ning see sunnib hoolitsema, et jääksid ära need etteheited või vähemalt et poleks tulevikus põhjust teha neid.

Olen kõnelenud siin noorist, kuid kõik need nähted on omased täiel määral vahel küll suuremal, vahel vähemal — ka tütarlapsile. Need üksikud jooned ja põhjendused, millest juttu ülemal, tahavad selgitada ja põhjendada „Kodutütarde“ organisatsiooni tarvidust, ja kuigi ainult üksikud põhjendused, on nad siiski küllalt kaaluvad, et ainuüksi neil põhjusil juba on elujõuline tütarlaste organisatsioon, kõnelemata veel teisist, suurist ja väikesest põhjustist. See töö nõuab naiskodukaitset suurt jõudu ja pingutust, aga ka suurt ettevaatust ja põhjalikku kaalumist, et sest suurest tööst oleks tõesti kasu meile kõigile, riigile ja rahvale.

Põhjendades organisatsiooni tarvidust, olen kõnelenud kaudselt ka tema eesmärgist. Aga lubatagu tsiteerida põhimäärusist veel eesmärgi kohta: „„Kodutütarde“ organisatsiooni eesmärk on koondada tütarlapsi omaette üksiksiks, et kasvatada neid vaimselt ja kehaliselt tublideks, ausateks ja töökateks naisteks, tulisteks isamaa-armastajateks ja kasulikkudeks Eesti kodanikkudeks.“

Nii langeb organisatsioonis pearõhk üksikisiku väljakujundamisele, et igast tütarlapselt kasvaks tubli, vaimselt ja kehaliselt arenenud naine, kes teadlik kõigist neist ülesandeist ja kohustusist, mis ootavad naise elus, ja siis ka neist ülesandeist ja kohustusist, mis on naisel ühiskonna, riigi ja rahva vastu. Kui iga üksik naine on karastatud keha, tugeva vaimu ja peentundliku hingega, kes teab, mis tema kohus, ja täidab seda andumusega, siis võime julgesti ja suurte lootustega vaadata ka oma rahva tulevikku.

See eesmärk saavutatakse organiseerimise kaudu, mille lähemaks ülesandeks on: „1. kasvatada noortes tütarlastes tasakaalustatud kõlblat elu, ausust, vanemate austamist ja sõnakuulmist, tähelepanelikkust, viisakust ja südamlikkust, tutvustades neid naise ülesannete ja kohustustega; äratada ja kasvatada neis ka usulisi tundeid;

2. arendada noortes tütarlastes tööarmastust, ettevõtlikkust, enesevalitsemist, otsustamise- ja vastutusevõimet, iseseisvust ja kindlust;

3. süvendada nooris armastust ligimese, kodu, isamaa, looduse ja loomade vastu;

4. õpetada noori hoolitsemata tervise, puhtuse ja korra eest, võimaldades nende võimete igakülgset arenemist ja andes neile seks juhtnõu.

Toon põhimääruste järele veel kodutütarde kümme käsku:

Kodutütar:

1. armastab isamaad ja kodu;
2. kuulab oma vanemate ja juhtide sõna;
3. on viisakas, lahke ja alati abivalmis;
4. teeb head ligimesele, on nõrgema kaitsja ja vanema austaja;
5. hoolitseb puhtuse ja korra eest oma ümbruses, aitab vanemaid, eriti ema, kodus töös;
6. on hoolas ja tähelepanelik, ei oota käske, vaid viib alatud töö lõpule;
7. võtab eeskujuna vanemate hoolet ja väsimusest, on töökas ja kokkuhoidlik;
8. on aus, karske, südamlilik ja elurõõmus;
9. on looduse ja loomade sõber;
10. annab head eeskujuna, õpib hoolega ja püüab edu poole.

Kodutütred jagunevad kahte rühma, noorem rühm 8—14 aastased, vanem rühm 12—17 aastased. Rühmad jagunevad järkudeks, noorem rühm IV ja III; vanem — II ja I j. Järku tõusmiseks peab õiendama vastava järgukatse.

Töömeetodiks on salgasüsteem, s. t. organisatsiooni aluspõhjaks on omavahel sõpruse alusel tugevasti liitunud väikesed tütarlaste grupid, mis töötavad nende endi seast valitud vanema juhatusel. Töö sünnib aga täiskasvanu juhi järelevalvel, kes peab seisma noorile lähedal, on noor hingeliselt, kellele autoriteeti, kelle mõju tunda, kes loob rühma või salga v a i m u, kelle isik aga tegelikult jääb varju, kes pole mitte õpetaja, vaid k a s v a t a j a, selle sõna kõige laiaulatuslikumas ja täiuslikumas tähenduses, kellest hoovab soojust ning kes oma sise- ja välimise minaga, oma vaimse ja hingelise olemisega köidab tütarlapsed üksteise ja organisatsiooni külge, teeb nende hinge ja südame vastuvõtlikuks, kuhu võib küllida head seemet, mis kannab lookavat vilja.

Nii on antud noorile isetegevuse ja enesealgatuse võimalused, mis ju tähtsaimad kasvatuse alused, kuid s u u n a ja v a i m u loob täiskasvanud juht.

Usun, et naiskodukaitse on oma suure tööaluspõhja rajanud õieti ning tema tähtsaimaks püüdeks on nüüd leida üles kõik kasvatusvahendid, et jõuda oma eesmärgile, et täita oma kohustust tulevaste põlvete vastu, kasvatades neid igakülgset arenenud inimesiks, aga kasvatades neis ka kindlat tahet hoida Eesti riiklikku iseseisvust.

Helene Johani.

KROONIKA.

(Algus 38. lehek.)

Loodame, et hr. riigivanem, vabariigi valitsus ja riigikogu rühmad ülalloodud põhjendatud andmetega arvestavad ja tööpuuduse vastu võitlemise otstarbel teenistusvahetuste korraldamise seadus, vabariigi valitsuse poolt väljatöötatud kujul seisma pannakse.

Allakirjutatud:

Eesti Naisliit.

Eesti Naiste Karskusliit.

Eesti Akadeemiliste Naiste Ühing.

Eesti Naisüliõpilaste Selts ja Vilistlaskogu.
Korp! Filiae Patriae.

Lastekaitse Itaalias.

Kogu lastekaitse ala allub Itaalias „Last- ja emadekaitse komitee“ kontrollile, milline saab oma tegevuskuludeks sissetulekud Itaalias maksva vanapoiste maksustamisest ja peale selle veel väikese protsendi kõigi pankade puhtast kasust, samuti suvituse- või hooajamaksust kõigist suvituse- ja ravimiskohtadest. Komitee

peab ise üleval terve rea asutusi, nagu lastekõrke, haigemaju, emadekodusid jne. ja jagab toetust paljudele asutustele, mis tegutsevad laste ja emade heaks ja millised töötasid juba enne komitee asutamist, nüüd aga on liitunud sellega; kuigi meile on alles jäetud nende iseseisvus, peavad nad siiski alluma komitee ettekirjutustele. Mineval aastal asutati Roomas erilise büroo vallaliste emade kaitseks. See büroo, millele kavatsetakse asutada lisaks teisi kõigis Itaalia suunemates linnades, ei piirdu ainult vallaliste emade ja nende laste eest hoolitsemise ülesannetega. Tema ülesandeks on peale selle veel abielude sobitamise väljaspool abielu sündinud laste vanemate vahel, aidates neid ka aineliselt ühise kodu loomisel. Kuigi büroo asutati alles ühe aasta eest, on ta töötanud väga edukalt ja 1931. aasta jooksul on Roomas 1000 niisuguse lapse jaoks loodud kodu ja perekond. Perekonna mõistet hinnatakse Itaalias väga kõrgelt ja sellepärast hinnatakse büroo tegevust ka poliitiliselt ja kõlbliselt.

Väljaandja: Eesti Naisliit.

Vastutav toimetaja: Marie Reisik.

O.-ü. „Vaba Maa“ trükk, Tallinnas 1932.

